

HØJESTRETS KENDELSE

afsagt mandag den 22. september 2025

Det er forbudt at offentliggøre navn, stilling eller bopæl for nogen af de personer, der er nævnt i afgørelsen, eller på anden måde offentliggøre de pågældendes identitet.

Sag BS-21907/2025-HJR

F
(advokat Brit Elling)

mod

M
(advokat Henrik Brunsgaard Dreyer, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Familieretten i Hillerød den 6. september 2024 (BS-5571/2024-HIL) og af Østre Landsrets 7. afdeling den 16. januar 2025 (BS-46105/2024-OLR).

I påkendelsen har deltaget fem dommere: Poul Dahl Jensen, Hanne Schmidt, Oliver Talevski, Jan Schans Christensen og Julie Arnth Jørgensen.

Påstande

Kærende, F, har nedlagt påstand om, at der skal ske tvangsfuldbyrdelse af overvåget samvær i henhold til Østre Landsrets dom af 19. september 2023, og at indkærede, M, skal betale varslede tvangsbøder på i alt 9.000 kr. vedrørende manglende udlevering af B til erstatningssamvær den 6. juni, 19. juni og 4. juli 2024.

Derudover har F nedlagt påstand om fastsættelse af erstatningssamvær i nærmere angivet omfang og om fastsættelse af tvangsbøder på ikke under 3.000 kr., hvis M ikke udleverer B til erstatningssamvær.

M har nedlagt påstand om stadfæstelse af landsrettens kendelse om frifindelse for Fs påstande.

Sagsfremstilling

B er født den ... 2012. Hun bor med sin mor, M, morens ægtefælle, A, og ... søskende. M har forældremyndigheden over B.

Ved Højesterets dom af 2. december 2014 (UfR 2015.882) blev det bestemt, at F havde ret til at anlægge en faderskabssag for at få fastslået, om han er far til B.

Ved dom af 14. oktober 2021 bestemte landsretten, at F er far til B. Af landsrettens begrundelse fremgår bl.a.:

”Ifølge retsplejelovens § 456 h, stk. 1-2 og 7, træffer retten bestemmelse om bevisførelsen i faderskabssager, herunder om gennemførelse af rets-genetisk undersøgelse. I overensstemmelse med denne regel har byretten (nu: familieretten) og sidenhen landsretten besluttet, at der til brug for sagens afgørelse skal foretages dna-undersøgelse, der kan foregå ved udtagelse af mundskrab på vatpind.

Byretten traf ved behandlingen af sagen i december 2014 bestemmelse om, at retsgenetisk undersøgelse skulle iværksættes. Byretten søgte siden begyndelsen af 2015 forgæves at iværksætte den retsgenetiske undersøgelse, men som nævnt af byretten må det efter sagens forløb lægges til grund, at dette ikke var muligt af den grund, at M ikke ønskede at medvirke til retsgenetisk undersøgelse eller sagens oplysning i øvrigt. Efter det konkrete forløb tiltrædes det ligeledes, at det må lægges til grund, at A heller ikke har haft vilje til at medvirke til sagens oplysning, men har tilbageholdt vigtige oplysninger til brug for sagens behandling og afgørelse, ligesom han har afgivet modstridende forklaringer om bopæl og opholdssted for M og barnet.

Under ankesagen har M og A ligeledes modsat sig at medvirke til at deltage i dna-undersøgelse, ligesom M tillige for barnets vedkommende har modsat sig det – også efter at have modtaget vejledning om de mulige retsvirkninger af nægtelse, herunder at der vil kunne afsiges dom på det foreliggende grundlag.

Alene på grund af, at disse parter har modsat sig at medvirke til, at der foretages dna-undersøgelse, foreligger der til brug for ankesagen heller ikke sådan dna-undersøgelse, som ifølge forarbejderne til børnelovens § 20 skal iværksættes i tvivlstilfælde, og når en part anmoder om det.

Landsretten tiltræder af de grunde, som byretten har nævnt, at afgørelsen af faderskabet til barnet herefter må træffes efter børnelovens § 20, stk. 2, 2. pkt., nr. 2.

Også efter bevisførelsen for landsretten tiltrædes det af de af byretten anførte grunde, at betingelserne i børnelovens § 20, stk. 2, 2. pkt., nr. 2, for at anse F som far til barnet, er opfyldt. Herunder tiltræder landsretten, at det også efter bevisførelsen i ankesagen må anses for godtgjort, at det – med den bevisvægt, der må kræves ifølge bestemmelsens forarbejder – er overvejende sandsynligt, at A ikke er far til barnet.

Landsretten har herved fundet, at den del af bevisførelsen for landsretten, der har drejet sig om dokumenter, sms-korrespondance og vidneførsel til belysning af spørgsmål om samliv mellem M og A, ikke har været af betydning, idet Højesteret ved dom af 2. december 2014 har fastslået, at F ikke blot havde et seksuelt forhold til M i den periode, hvor hun blev gravid, men i den periode også levede i et fast samlivsforhold med hende i børnelovens forstand.

På denne baggrund findes den afvejning, der skal foretages ifølge bestemmelsen i børnelovens § 20, stk. 2, 2. pkt., nr. 2, jf. herved stk. 3, også at føre til at anse F som far til barnet, idet M havde et fast samliv med F i perioden, da hun blev gravid, og først sidenhen, den ... 2012, blev gift med A. Angående børnelovens § 20, stk. 3, tiltræder landsretten, at den omstændighed, at B under hele sin opvækst har opfattet A som sin far, ikke kan føre til et andet resultat – herunder navnlig på baggrund af det af byretten anførte om sagens lange forløb, der hænger snævert sammen med, at M og A gennem seks år har modsat sig at medvirke til sagens oplysning gennem dna-undersøgelse.”

F søgte efterfølgende om samvær med B. Under samværssagen blev der afgivet en udtalelse af 7. februar 2023 af børnesagkyndig psykolog X. Af udtalelsen fremgår bl.a.:

”Jeg vurderer på baggrund af sagens oplysninger og ovenstående analyse, at Bs mors families bestræbelser for at undgå, at B får noget kendskab til sin far, med stor sandsynlighed har medvirket til at skabe et familiemiljø, som indirekte har haft store omkostninger for hende og muligvis stadig har det. Det må have været meget svært at skjule den generelle følelse af at være forfulgt og de mange tiltag for at beskytte sig selv. Det er ligeledes svært at undlade at kæde Bs angst for fremmede mænd sammen med dette. Samtidig bemærkes beskrivelsen af Bs ret omfattende ukendskab til almindelige ting i en skoledag og hendes motoriske udvikling, som dog heldigvis synes at foretage sig hurtigt i de måneder, hvor den socialfaglige undersøgelse foregår.

Et barn på 7-10 år er i en fase af livet, hvor det først og fremmest udvikler sig igennem at prøve sig selv af ved at blive mere og mere kompetent til at forholde sig både til sin kernefamilie og andre miljøer, der typisk er større og mere krævende, såsom skole og fritidsaktiviteter. Når det lykkes, opnår barnet at blive mere moden og bedre i stand til at løse praktiske og sociale udfordringer. Men samtidig har barnet naturligvis også behov for at anvende familien som base, refleksionsrum og direkte støtte. Dette kræver en høj grad af tillidsfuld dialog imellem familien og de øvrige instanser i barnets liv.

Medmindre det er lykkedes for Bs familie og de lokale offentlige aktører i deres danske hjemkommune at udbygge det spæde tillidsforhold, kan jeg frygte, at B stadig bliver berøvet disse udviklingsmuligheder som en indirekte, men tydelig konsekvens af hendes families fortsatte bestræbelser på at blokere hendes kendskab til sin far.

Der ses at kunne være en stor potentiel gevinst for B ved en velplanlagt og gradvis normalisering af hendes familieforhold i samarbejde imellem forældrene og eventuelt med støtte fra myndighederne. Naturligvis ville det medføre en midlertidig rystelse af hendes verdensbillede at blive gjort bekendt med, at den person, hun har regnet som sin far, ikke er det. Hvor langvarig og skadelig den ville blive, ville først og fremmest afhænge af forældrenes holdning.

Imidlertid vil en sådan normalisering kræve et radikalt andet tankesæt af hendes mor og sociale far, end hvad de tidligere har vist sig i stand til. Uden deres positive medvirken vil faren risikere at blive opfattet af B som en for hende fremmed mand, der minder om den frygtede stalker. En introduktion af faren uden morens medvirken ville med stor sandsynlighed kunne opleves som et overgreb. Sådanne overgreb kan være nødvendige, f.eks. i familier, hvor der foregår tilstrækkeligt alvorlige og systematiske omsorgssvigt. Det må anses som et alvorligt omsorgssvigt i sig selv at berøve B kendskabet til hendes far. Er der også tale om et mønster af svigt af en kaliber, som kunne nødvendiggøre en gennemtvungelse af kontakten uden morens families medvirken, vel vidende at B befinder sig i et miljø, hvor indblanden, f.eks. fra de ... myndigheder er blevet italesat som svigt og overgreb? Dette vides ikke. Under alle omstændigheder kan mønsteret nemmest og mest smertefrit brydes igennem en anden holdning fra Bs mor og hendes familie.

Tanken om at lade B fortsætte sit børneliv uden kendskab til sin far rummer store etiske – og sikkert også juridiske – dilemmaer. Hvordan disse i praksis ville påvirke B, afhænger af en række faktorer, som imidlertid ikke falder ind under en børnesagkyndigs ekspertise.”

Familieretten bestemte ved dom af 30. juni 2023, at B skulle have fire overvågede samvær af 1½ times varighed med to ugers mellemrum med F efter Familieretshusets nærmere bestemmelse. Af dommen fremgår bl.a.:

”Efter familierettens samlede vurdering af Bs forhold, herunder navnlig hendes alder og udtalelserne om udviklingen i hendes trivsel, finder retten, at det vil være bedst for B, at der etableres kontakt til F, i første omgang ved, at der i en periode fastsættes overvåget samvær mellem dem som nedenfor bestemt.

Familieretten har herved navnlig lagt vægt på den børnesagkyndiges notat, hvoraf det fremgår, at Bs mors families bestræbelser for at undgå, at B får noget kendskab til sin far, med stor sandsynlighed har medvirket til at skabe et familiemiljø, som indirekte har haft store omkostninger for hende og muligvis stadig har det, at det må anses som et alvorligt omsorgssvigt i sig selv at berøve B kendskabet til hendes far samt, at det vil kunne rumme store dilemmaer, der vil kunne påvirke hende i en ukendt grad, at lade B fortsætte sit børneliv uden kendskab til sin far.

Familieretten bestemmer herefter, at der skal gennemføres 4 overvågede samvær af 1½ times varighed med to ugers mellemrum således, at Familieretshuset fastsætter tidspunkt og sted for hvert samvær. Baggrunden for, at samværet skal være overvåget, er, at B ikke har haft kontakt med F og, at observationerne i forbindelse med samværet skal kunne danne grundlag for en rapport om forløbet af samværet til brug for vurderingen af det fremtidige samvær.”

Landsretten stadfæstede familierettens dom den 19. september 2023 med den ændring, at B skulle have ti overvågede samvær af 1½ times varighed med to ugers mellemrum med F efter Familieretshusets nærmere bestemmelse. Af dommen fremgår bl.a.:

”Ad spørgsmålet om indhentelse af yderligere oplysninger og inddragelse af barnet

F har bemærket, at der bør indhentes ajourførte udtalelser fra Bs skole og fra bopælskommunen, jf. retsplejelovens § 450 a, jf. § 455, stk. 1, mens M har oplyst, at hun ikke ønsker at medvirke hertil. Efter en samlet vurdering af sagens karakter og forløb og de allerede tilvejebragte oplysninger, herunder navnlig notatet af 7. februar 2023 udarbejdet af psykolog X i forbindelse med familierettens behandling af sagen, finder landsretten det ikke påkrævet at indhente yderligere oplysninger til

brug for vurderingen af spørgsmålene om forældremyndighed og samvær.

Efter forældreansvarslovens § 34, stk. 1, skal barnet inddrages under en sag om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær, så dets perspektiv og eventuelle synspunkter kan komme til udtryk. Forpligtelsen til at inddrage barnet direkte i sagen gælder ikke, hvis det må antages at være til skade for barnet, eller hvis det må anses for unødvendigt efter sagens omstændigheder, jf. § 34, stk. 2. Henset til en samlet vurdering af sagens særlige forløb, herunder at B på 11 år intet kender til F, og til det af psykolog X anførte, finder landsretten, at det helt undtagelsesvis ikke vil være i barnets interesse nu at inddrage hende under ankesagen, herunder via en person, der udpeges til at bistå hende, jf.

retsplejelovens § 450 c. Den omstændighed, at M har udvist åbenlys modvilje mod at medvirke til afvikling af en børnesamtale under sagens behandling i familieretten, samt at hendes fortsatte modvilje mod at medvirke til, at der skabes kontakt til B, ikke kan antages at være i Bs interesse, kan efter landsrettens opfattelse ikke føre til en anden vurdering. Sagen afgøres derfor på det forelæggende grundlag.

...

Ad spørgsmålet om samvær

Det følger af forældreansvarslovens § 19, at barnets forbindelse med begge forældre skal søges bevaret ved, at barnet har ret til samvær med den forælder, som det ikke har bopæl hos. Bestemmelsen bygger på, at det som udgangspunkt er bedst for barnet at have kontakt til begge sine forældre, jf. herved lovens § 4. Spørgsmålet i sagen er, om der er grundlag for at fravige dette udgangspunkt.

Landsretten tiltræder af de af familieretten anførte grunde, at det vil være bedst for B, at der etableres kontakt til F, og at dette skal ske ved, at der i en periode fastsættes overvåget samvær mellem dem i Familie-retshusets regi, og at samværet afvikles med den varighed og de intervaller, der er bestemt i familierettens dom, dog således at antallet af overvågede samvær fastsættes til 10.

Landsretten har herved navnlig lagt vægt på, at B aldrig har mødt F, og at der efter sagens særegne omstændigheder skønnes at være behov for en længere periode til at få opbygget en relation mellem B og F. Landsretten tiltræder desuden, at det er Familie-retshuset, der efter afviklingen af de overvågede samvær, træffer afgørelse om det fortsatte samvær, medmindre parterne selv indgår aftale herom."

I november 2023 indkaldte Familieretshuset til de første seks overvågede samvær, hvoraf det første skulle afholdes den 11. januar 2024.

Den 31. januar 2024 rejste F sag om tvangsudlevering ved Familieretten i Hillerød, idet de to første samvær den 11. og 25. januar 2024 ikke blev gennemført som følge af, at M ikke mødte op i Familieretshuset med B.

Ved kendelse af 21. februar 2024 bestemte familieretten, at M skulle udlevere B til overvåget samvær og erstatningssamvær, og at M skulle betale tvangsbøder på 1.500 kr. for hvert samvær, som B ikke blev udleveret til. Af familierettens begrundelse fremgår bl.a.:

”Efter parternes forklaringer i dag lægger familieretten til grund, at B, der nu er 11 år, endnu ikke har fået kendskab til eller kontakt til F samt at hendes hjemkommune efter Familieretshusets underretning om, at der endnu ikke har været samvær, ikke har udtrykt bekymring for Bs trivsel.

Familieretten har derfor grund til at antage, at fuldbyrdelse af samvær vil kunne ske under hensyn til B og varetage hendes bedste, jf. retsplejelovens § 456 p, 1. pkt.

Da der ikke er kommet nye oplysninger i sagen, er der ikke grundlag for at henvise sagen til Familieretshuset til vurdering af, om afgørelsen skal ændres eller ophæves, jf. retsplejelovens § 456 p, 2. pkt.”

M udleverede ikke B til samvær den 22. februar, 7. marts og 21. marts 2024.

Ved kendelse af 10. april 2024 traf familieretten bestemmelse om, at de tidligere varslede tvangsbøder for manglende udlevering af B til samvær var forfaldne til betaling, at M skulle udlevere B til tre overvågede erstatningssamvær, og at M skulle betale en tvangsbøde på 3.000 kr. for hvert af de erstatningssamvær, som B ikke blev udleveret til.

M udleverede ikke B til samvær den 10. april, 23. april, 6. maj og 21. maj 2024.

Under et retsmøde i familieretten den 29. maj 2024 deltog en børnesagkyndig psykolog, Y, der sammen med dommeren og parterne drøftede en forligsmæssig løsning af sagen. Da det ikke var muligt at nå til enighed, blev det aftalt, at den børnesagkyndige skulle udarbejde en erklæring og indstilling i sagen baseret på drøftelserne under retsmødet og sagens akter i øvrigt. Ved kendelse samme dag bestemte familieretten, at tidligere varslede tvangsbøder var forfaldne til betaling.

Det fremgår af den børnesagkyndige erklæring af 3. juni 2024 bl.a.:

"Forældrenes oplysninger.

Adspurgt fortæller F at han ikke har haft noget samvær overhovedet på trods af retternes afgørelser om at etablere overvåget samvær i Familieretshuset. Han er mødt frem til de aftalte tider, men B er ikke mødt til nogen af aftalerne. Han forklarer at han fortsat gerne vil have samvær, men er efterhånden usikker på om det nogensinde bliver til noget. Adspurgt forklarer han også at der ikke har været nogen former for kontakt til B.

Moderen forklarer adspurgt at hun ikke vil møde frem med B, der jo slet ikke kender F før den aktuelle politisag mod F er afgjort. Hun ønsker ikke at introducere B, der fungerer rigtig godt nu, for noget som kan belaste hende og skabe ubalance og afventer derfor resultatet af den anden sag.

På mødet undersøger jeg om der kan findes andre mulige muligheder i forhold til samværet, bl.a. om det er muligt at introducerer B for fars eksistens gennem fotografier eller på anden måde, men det giver intet resultat. Et forslag om at tale med B på et neutralt område (min klinik) afvises også af mor. Reelt vil mor ikke medvirke til at få etableret kontakten mellem F og B på nuværende tidspunkt.

...

Samlet indtryk fra sagen og forældrenes forklaringer.

Det er mit indtryk af mor virker meget afvisende overfor at finde nye muligheder for at B og hendes far F kan mødes og etablere en kontakt. Hun overvejer tilsyneladende heller ikke at B måske har fornemmet (ved) noget, og bestemmer således alene om B skal have kendskab til sin far.

M argumenterer om at skåne B, der har været meget påvirket af det voldsomme forløb i ..., hvilket er forståeligt, men hun er nu en sund pige, der er i god trivsel og bør derfor tages med på råd om sin fremtid med hensyn til betydningsfulde relationer. Mor anfører at den anden sag (politianmeldelse om falsk udsagn) først skal afklares, før hun vil forholde sig til om der skal være (overvåget) samvær.

Far fastholder adspurgt at han vil gå videre med sagen og han er tilsyneladende uden overvejelser om at opgive sagen, hvilket indirekte selvfølgelig medvirker til at forlænge konflikten.

Det er meget svært at se nogen åbning for kompromis i den nuværende situation.

Samlet set ud fra sagens akter og mors beskrivelser, er B et velfungerende barn, der på mange måder er en glad og social pige. Hun indgår angiveligt i et almindeligt pigeliv og deltager i diverse aktiviteter, bl.a. klaverundervisning. Formodentlig er hun relativt uvidende om forældrenes konflikter men får, så længe den nuværende situation ikke ændres, ej heller mulighed for at lære sin far at kende.

Der synes ikke at være noget der hindre at det overvågede samvær mellem B og F kan etableres - udover eventuelle traumer fra forløbet i ... - og/eller det faktum at B tror at A (papfar) er hendes far. Tilbage står at tvangsudlevere B, hvilket også virker uhensigtsmæssigt og potentielt traumatiserende, da hun slet ikke kender sin far og kan derfor ikke anbefales.

Begge forældre virker fastlåste i hver deres position og kommer derved til at forstærke hinandens ulyst til at mødes i et kompromis. Alt overvejende fremstår mor dog mest afvisende overfor nogen aktuel ændring eller reel overvejelse om nye handlemuligheder.

Ingen af forældrene fokuserer på at B er en præpubertetspige som formodentlig snart lægger mere afstand til de voksne og foretrækker at fokusere på aldersrelevante forhold (venner) og mindre på den nære familie, hvilket i sidste ende også gør at tiden er knap, hvis far skal nå at få et tæt forhold til hende."

Under et retsmøde den 20. august 2024 blev det oplyst, at de tidligere fastsatte erstatningssamvær, som skulle have fundet sted den 6. juni, 19. juni og 4. juli 2024, heller ikke var blevet gennemført. Under retsmødet fremsatte familieretten et forligsforslag til parterne. Om forligsforslaget og parternes bemærkninger hertil fremgår af retsbogen:

"Familieretten fremkom med et forligsforslag, hvorefter det første overvågede samvær kunne finde sted på den børnesagkyndige Ys klinik, således at den børnesagkyndige først har en samtale med B, og at F umiddelbart derefter har et samvær med B på klinikken med den børnesagkyndiges tilstedeværelse, såfremt den børnesagkyndige efter samtalen med B vurderer, at det er til hendes bedste. De efterfølgende overvågede samvær vil herefter finde sted i Familieretshuset.

F var indforstået med denne fremgangsmåde.

M erklærede, at hun ikke ønskede at medvirke til denne fremgangsmåde, idet hun ikke kunne anerkende, at F er far til B, da han alene er dømt som juridisk far, hvilket efter hendes opfattelse er sket, fordi F har afgivet falsk forklaring i retten om deres samliv under alle de 3 sager, der har været behandlet ved domstolene.”

Familieretten optog herefter sagen til afgørelse.

Ved kendelse af 6. september 2024 frifandt familieretten M for de af F nedlagte påstande om tvangsfuldbyrdelse af samvær, betaling af varslede tvangsbøder, fastsættelse af erstatningssamvær og tvangsbøder ved manglende gennemførelse heraf. Af familierettens begrundelse fremgår:

”Efter retsplejelovens § 456 p kan fuldbyrdelse af samvær kun ske under hensyn til barnet og skal varetage barnets bedste. Fuldbyrdelse kan kun ske, hvis der ikke er behov for af hensyn til barnet at henvise sagen til Familieretshuset til vurdering af, om den aftale eller afgørelse, der søges fuldbyrdet, skal ændres eller ophæves.

Det fremgår af sagen, at Østre Landsret den 19. september 2023 blandt andet traf afgørelse om, at B skal have 10 overvågede samvær af 1½ times varighed med to ugers mellemrum med F efter Familieretshuset nærmere bestemmelse. Det fremgår endvidere af begrundelsen i dommen, at det vil være bedst for B, at der etableres kontakt til F, og at dette skal ske ved, at der i en periode fastsættes overvåget samvær mellem dem i Familieretshusets regi.

Det fremgår af samværsdokumentet af 16. februar 2024, at der er tale om et observeret samvær, hvor formålet er at observere samspil mellem B og F og beskrive indtryk af, hvordan B undervejs i samværsforløbet får dækket sine behov for omsorg i samspil med F.

Efter sagens oplysninger, må familieretten lægge til grund, at B, der nu er 12 år, endnu ikke har fået kendskab til, at F er hendes far, ligesom hun slet ikke har haft kontakt med F, samt at M ikke må nogen måde vil medvirke til, at B får kendskab til Fs faderskab eller kontakt med ham, idet hun ikke vil anerkende hans faderskab, da det ikke er fastlagt, hvorvidt han er biologisk far, samt da han dømt som juridisk far, hvilke han efter hendes opfattelse er blevet på grund af hans falske forklaringer i retten om deres samliv under alle de 3 sager, der har været behandlet ved domstolene.

Dertil kommer, at M, uanset pålæg af tvangsbøder og fastsættelse af erstatningssamvær, overhovedet ikke har medvirket til, at de af Familieretshuset fastsatte overvågede samvær har kunnet gennemføres.

Selvom det må lægges til grund, at M uden rimelig grund igennem mange år har forhindret, at F kunne få kontakt til B, finder familieretten, at det i hvert fald på nuværende tidspunkt ikke vil være bedst for B, at hun tvangsudleveres til samvær med F.

Familieretten har herved lagt vægt på den børnesagkyndige psykologs udtalelse om, at der ikke synes ikke at være noget, der hindrer, at det overvågede samvær mellem B og F kan etableres, men at det virker uhensigtsmæssigt og potentielt traumatiserende at tvangsudlevere hende, da hun slet ikke kender sin far, og tvangsudlevering kan derfor ikke anbefales af den børnesagkyndige.

Familieretten har endvidere lagt vægt på, at det sådan som sagen foreligger oplyst, må lægges til grund, at en tvangsudlevering ikke vil være en endelig eller hensigtsmæssig løsning på sagen, idet det formentlig alene vil medføre en optrapning af konfliktniveauet mellem parterne, hvorefter også eventuelle efterfølgende samvær alene vil kunne gennemføres ved tvang, hvilket vil involvere B direkte i konflikten, og dette, vurderer familieretten, vil ikke være til Bs bedste.

Under hensyn til Ms åbenlyse modvilje til at medvirke til, at der etableres kontakt mellem B og F, vurderer familieretten, at det vil være formålsløst at pålægge yderligere tvangsbøder, samt at fastsætte erstatningssamvær, hvorfor disse påstande heller ikke tages til følge."

Den 16. januar 2025 stadfæstede landsretten familierettens kendelse. Landsrettens begrundelse lyder bl.a.:

"Det følger af retsplejelovens § 456 p, som affattet ved lov nr. 1711 af 27. december 2018 om ændring af forældreansvarsloven, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forskellige andre love (Ændringer som følge af lov om Familieretshuset og skærpet fokus på beskyttelsen af barnet i sager efter forældreansvarsloven), at tvangsfuldbyrdelse af forældremyndighed, barnets bopæl og samvær efter reglerne i retsplejelovens kapitel 42 b kun kan ske under hensyn til barnet og skal varetage barnets bedste.

...

Selvom det som anført af familieretten må lægges til grund, at M uden rimelig grund gennem mange år har forhindret, at F kan få kontakt med

B, herunder forhindret gennemførelsen af de ved Østre Landsrets dom af 19. september 2023 fastsatte overvågede samvær, tiltræder landsretten af de grunde, der i øvrigt er anført af familieretten, at der af hensyn til B og varetagelsen af hendes bedste ikke på nuværende tidspunkt skal ske fuldbyrdelse af samvær efter reglerne i retsplejelovens kapitel 42 b.

Det, der er anført for landsretten, herunder om Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 og FNs Børnekonventions artikel 3 og 12, kan ikke føre til et andet resultat.

På den anførte baggrund tiltræder landsretten endvidere, at der er sket frifindelse for de af F nedlagte påstande vedrørende pålæggelse af tvangsbøder og erstatningssamvær.”

Retsgrundlag

Retsplejeloven

Retsplejelovens § 456 p, § 456 q og § 456 r, der fremgår af lovens kapitel 42 b (Særregler om tvangsfuldbyrdelse af forældremyndighed, barnets bopæl og samvær), lyder:

”§ 456 p. Fuldbyrdelse efter reglerne i dette kapitel kan kun ske under hensyn til barnet og skal varetage barnets bedste. Fuldbyrdelse kan endvidere kun ske, hvis der ikke er behov for af hensyn til barnet at henvise sagen til Familieretshuset til vurdering af, om den aftale eller afgørelse, der søges fuldbyrdet, skal ændres eller ophæves.

§ 456 q. Domme og kendelser om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær samt retsforlig, afgørelser og aftaler, der kan fuldbyrdes efter § 478, stk. 1, nr. 1-3, fuldbyrdes af familieretten efter reglerne i dette kapitel. Det samme gælder anmodninger om udlevering af et barn til forældremyndighedsindehaveren eller bopælsforælderen efter § 596, stk. 2. § 449 c og kapitel 45, 46 og 53 gælder også for sager efter 1. og 2. pkt., dog således at familieretten træder i stedet for fogedretten.

Stk. 2. De domme, kendelser, retsforlig, afgørelser, aftaler og anmodninger, der er nævnt i stk. 1, kan fuldbyrdes ved anvendelse af tvangsbøder, jf. § 456 r, stk. 3, eller ved anvendelse af umiddelbar magt ved tilbageholdelse af den forælder, der har barnet, et andet sted end barnets opholdssted eller ved afhentning af barnet, jf. § 456 r, stk. 5. Familieretten er ikke bundet af rekvirentens anmodning ved valg af fuldbyrdesmåde. Samvær med andre end barnets forældre kan kun fuldbyrdes ved anvendelse af tvangsbøder.

Stk. 3. Familieretten kan i tvivlstilfælde udsætte fuldbyrdelsen på indhentelse af en børnesagkyndig erklæring.

Stk. 4. Familieretten kan ændre omfang, tid og sted for samværet og vilkårene herfor under fuldbyrdelsessagen.

Stk. 5. Familieretten kan fastsætte erstatningssamvær for et samvær, der ikke har kunnet udøves under fuldbyrdelsessagen.

§ 456 r. Familieretten kan tilkalde en repræsentant fra kommunen til at varetage barnets interesser under sagen. Familieretten kan efter omstændighederne give en kortere udsættelse af tidspunktet for barnets udlevering eller samværets udøvelse.

Stk. 2. Et barn, som har den fornødne alder og modenhed, skal under en samtale have mulighed for at give udtryk for sine egne synspunkter, medmindre det er til skade for barnet. Afholdes en samtale med barnet, skal der deltage en børnesagkyndig eller en repræsentant fra kommunen. § 450 b, stk. 1, 1. pkt., og stk. 3, finder tilsvarende anvendelse. Den børnesagkyndige skal komme fra Børneenheden i Familieretshuset, medmindre der foreligger særlige omstændigheder.

Stk. 3. Tvangsbøder fastsættes som daglige eller ugentlige bøder, der løber, indtil barnet udleveres. Ved fuldbyrdelsen af bestemmelser om udøvelse af samvær kan der dog fastsættes en enkelt bøde, der forfalder, når en bestemmelse om udøvelse af samvær på et nærmere angivet tidspunkt ikke efterkommes. Bødens størrelse fastlægges i forhold til indkomsten hos den forælder, der har barnet, og bøden fastsættes som minimum til 1.500 kr.

Stk. 4. Inden fuldbyrdelse ved anvendelse af umiddelbar magt gennem afhentning af barnet, jf. stk. 5, udsætter familieretten kortvarigt sagen med henblik på gennemførelse af børnesagkyndig rådgivning efter § 32 a i forældreansvarsloven, medmindre der foreligger særlige omstændigheder.

Stk. 5. Skal der anvendes umiddelbar magt, skal dette som udgangspunkt ske ved tilbageholdelse af den forælder, der har barnet, et andet sted end barnets opholdssted. Er dette ikke muligt, skal familieretten vurdere, om der er grundlag for at gennemføre fuldbyrdelsen ved afhentning af barnet. Gennemføres fuldbyrdelsen ved afhentning af barnet, skal der deltage en børnesagkyndig fra Børneenheden i Familierets-

huset og en repræsentant fra kommunen til at varetage barnets interesser, medmindre der foreligger ganske særlige omstændigheder. Den børnesagkyndige skal til brug for familierettens afgørelse foretage en vurdering af, om fuldbyrdelsen sker af hensyn til barnet og varetager barnets bedste.”

Bestemmelserne blev indført ved lov nr. 1711 af 27. december 2018, hvorved der samtidig blev foretaget en ændring af forældreansvarslovens § 4. Af lovforslaget fremgår bl.a. (Folketingstidende 2018-19, tillæg A, lovforslag nr. L 91, s. 63 og s. 164-167):

”Efter § 4 i forældreansvarsloven skal afgørelser efter loven træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet.

Begrebet barnets bedste skal til enhver tid tolkes som den bedst tænkelige løsning for det enkelte barn, og vurderingen af barnets bedste skal altid ske ud fra en individuel vurdering af det enkelte barns forhold. Vurderingen bygger på de foreliggende oplysninger om barnet, herunder oplysninger fra børnesagkyndige undersøgelser og sagkyndige erklæringer og på barnets egne synspunkter, alt efter barnets alder og modenhed. Der henvises til Folketingstidende 2006-07, tillæg A, s. 4427.

Ved vurderingen af, hvad der er bedst for barnet, skal der tages hensyn til hovedprincipperne i forældreansvarsloven om, at et barn har ret til to forældre, og at forældrene skal tage ansvar for barnet, dels ved at drage omsorg for barnet, dels ved at samarbejde om væsentlige beslutninger om barnet. Der henvises til Folketingstidende 2006-07, tillæg A, s. 4486 f.

Forældreansvarsloven bygger således på en formodning om, at det er bedst for et barn at have kontakt med begge sine forældre...

...

Med henblik på at styrke sammenhængen mellem reglerne i kapitel 42 i retsplejeloven om familierettens behandling af sager om bl.a. forældreansvar og særreglerne om fuldbyrdelse af forældreansvar foreslås det, at fuldbyrdelsesreglerne flyttes til et nyt kapitel 42 b i retsplejeloven.

Med de foreslåede regler i kapitel 42 b i retsplejeloven foreslås en gennemgribende ændring af fuldbyrdelsen af forældreansvar. Med de foreslåede nye regler skal der sikres bedre muligheder for at tage hensyn til barnet ved fuldbyrdelsen.

...

Grundideen i det nye familieretlige system er, at der skal skabes sammenhængende forløb i et samlet system for familierne. Dette bør også gælde i relation til fuldbyrdelse af forældreansvar. Det bør derfor overlades til familieretten i stedet for fogedretten at behandle fuldbyrdselsager. Der er tale om sager, der udspringer af forældrenes konflikter, som familieretten ofte tidligere har taget stilling til under behandlingen af en retssag om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær. Dette vil også kunne skabe mulighed for, at familieretten ved afgørelsen af komplekse forældreansvarssager tager højde for et eventuelt kommende behov for at kunne fuldbyrde afgørelsen.

Begrundelsen for de foreslåede ændringer af fuldbyrdelsessystemet er, at hensynet til barnet og barnets bedste skal være omdrejningspunktet i fuldbyrdselsager. Hovedbetingelsen for fuldbyrdelse skal derfor være, at fuldbyrdelsen sker under hensyn til barnet og varetager barnets bedste. Det skal således ikke længere være tilstrækkeligt for fuldbyrdelse af forældreansvar, at barnets sjælelige eller legemlige sundhed ikke udsættes for alvorlig fare ved fuldbyrdelsen.

...

Til § 456 p

Efter den foreslåede bestemmelse i § 456 p i retsplejeloven kan fuldbyrdelse efter de foreslåede bestemmelser i kapitel 42 b i retsplejeloven for det første kun ske under hensyn til barnet, og fuldbyrdelsen skal varetage barnets bedste. Ved vurderingen af barnets bedste skal der også tages hensyn til barnets ret til beskyttelse. Der kan også tages hensyn til, at barnet beskyttes imod at blive fastholdt i en langvarig og for barnet skadelig loyalitetskonflikt imellem forældrene.

Det bemærkes, at de foreslåede betingelser for at fuldbyrde forældreansvar, nemlig at fuldbyrdelse sker under hensyn til barnet, og at fuldbyrdelsen skal varetage barnets bedste, også gælder ved afgørelser om samvær efter de foreslåede § 456 q, stk. 4 og 5, i retsplejeloven og ved familierettens valg af fuldbyrdsesmiddel efter den foreslåede § 456 r i retsplejeloven. Ved valg af fuldbyrdsesmiddel skal familieretten, som i dag, holde sig proportionaliteten for øje og gribe til det mindst muligt indgribende middel, som må antages at kunne påvirke den tilbageholdende forælders adfærd.

Fuldbyrdelse kan for det andet kun ske, hvis der ikke er behov for af hensyn til barnet at henvise sagen til Familieretshuset til vurdering af, om den aftale eller afgørelse, der søges fuldbyrdet, skal ændres eller ophæves. Det kan f.eks. skyldes nye oplysninger, forandrede forhold m.v.,

der gør det relevant at overveje, om den gældende aftale eller afgørelse er til barnets bedste.

Dette indebærer ikke, at familieretten under fuldbyrdelsessagen skal foretage en materiel prøvelse af den pågældende afgørelse eller aftale, men familieretten skal påse, at der ikke er behov for at henvise sagen til Familieretshuset.

...

Til § 456 q

...

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 2* kan de domme, kendelser, retsforlig, afgørelser, aftaler og anmodninger, der er nævnt i den foreslåede bestemmelse i § 456 q, *stk. 1*, fuldbyrdes ved anvendelse af tvangsbøder eller umiddelbar magt gennem tilbageholdelse af den forælder, der har barnet, et andet sted end barnets opholdssted eller gennem afhentning af barnet. Familieretten er ikke bundet af rekvirentens anmodning ved valg af fuldbyrdelsesmåde.

...

Til § 456 r

...

Med bestemmelserne i *stk. 3, 1. og 2. pkt.* foreslås det, at tvangsbøder, jf. den foreslåede bestemmelse i § 456 q, *stk. 2*, i retsplejeloven fastsættes som daglige eller ugentlige bøder, der løber, indtil barnet udleveres. Ved fuldbyrdelsen af bestemmelser om udøvelse af samvær kan der dog fastsættes en enkelt bøde, der forfalder, når en bestemmelse om udøvelse af samvær på et nærmere angivet tidspunkt ikke efterkommes

...

Bødens størrelse fastlægges efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 3, 3. pkt.* i forhold til indkomsten hos den forælder, der har barnet, og bøden fastsættes som minimum til 1.500 kr. Formålet med denne bestemmelse er i højere grad end i dag, hvor indkomsten hos den forælder, der har barnet, efter praksis også indgår i fastsættelsen af bødens størrelse, at sikre, at bøderne har en størrelse, der reelt kan påvirke forælderen adfærd.

...

Endelig foreslås der i *stk. 5* regler om anvendelse af umiddelbar magt ved fuldbyrdelsen af forældreansvar. Det drejer sig efter bestemmelsens *1. pkt.* om tilbageholdelse af den person, der har barnet, et andet sted

end barnets opholdssted, og efter bestemmelsens 2. og 3. pkt. om afhentning af barnet ved umiddelbar magt.

Det bemærkes, at betingelserne for fuldbyrdelse ved anvendelse af umiddelbar magt efter den foreslåede bestemmelse i § 456 r i retsplejeloven er, at fuldbyrdelse sker under hensyn til barnet og varetager barnets bedste, og at der ikke er behov for af hensyn til barnet at henvise sagen til Familieretshuset til vurdering af, om den aftale eller afgørelse, der søges fuldbyrdet, skal ændres eller ophæves. Hensynet til barnet og barnets bedste indgår også i familierettens valg af fuldbyrdesmiddel.

...

Med 1. pkt. foreslås det, at når der skal anvendes umiddelbar magt ved fuldbyrdelsen, skal dette som udgangspunkt ske ved kortvarig tilbageholdelse af den person, der har barnet, et andet sted end barnets opholdssted.

...

Er det ikke muligt at gennemføre fuldbyrdelsen ved tilbageholdelse af den person, der har barnet, skal familieretten efter 2. pkt. vurdere, om der er grundlag for at gennemføre fuldbyrdelsen ved afhentning af barnet. Det forhold, at familieretten forgæves har søgt at fuldbyrde forældreansvaret gennem tilbageholdelse af den anden forælder, betyder således ikke i sig selv, at familieretten skal søge at gennemføre fuldbyrdelsen ved afhentning af barnet, da er sådan afhentning vil kunne være belastende for barnet.

Finder familieretten, at betingelserne for at gennemføre fuldbyrdelsen ved afhentning af barnet er opfyldte, følger det af den foreslåede bestemmelse i 3. pkt., at en børnesagkyndig fra Børneenheden i Familieretshuset og en repræsentant fra kommunen skal deltage i fuldbyrdelsen til at varetage barnets interesser, medmindre der foreligger ganske særlige omstændigheder.

...

Det bemærkes, at det følger af den foreslåede bestemmelse i § 456 r, stk. 5, 3. pkt., at der ikke skal deltage en børnesagkyndig eller en repræsentant fra kommunen i fuldbyrdelsen, hvis der foreligger ganske særlige omstændigheder. Navnlig hensynet til muligheden for i fuldbyrdesager at kunne reagere hurtigt kan begrunde, at der kun deltager en børnesagkyndig eller en repræsentant fra kommunen ved fuldbyrdelsen, eller at der i helt særlige tilfælde hverken deltager en deltager en børnesagkyndig eller repræsentant fra kommunen ved fuldbyrdelsen.

Videre følger det af den foreslåede bestemmelse i *stk. 5, 4. pkt.*, at den børnesagkyndige til brug for familierettens afgørelse skal foretage en vurdering af, om fuldbyrdelsen sker af hensyn til barnet og varetager barnets bedste. Denne vurdering indgår med stor vægt i grundlaget for familierettens afgørelse i sagen. Foretages vurderingen under en udkørende afhentningsforretning, kan den børnesagkyndige give vurderingen mundtligt til familieretten, der noterer vurderingen i retsbogen. Har en børnesagkyndig fra Familieretshuset afholdt samtalen med barnet eller deltaget i behandlingen af sagen i familieretten som kontaktperson for barnet, kan familieretten overlade det til den børnesagkyndige at formidle familierettens afgørelse i sagen til barnet.”

Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8

Det følger af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis, at det udgør et indgreb i retten til privatliv og eventuelt familieliv efter artikel 8, hvis en medlemsstat ikke fuldbyrder en samværsafgørelse. Om et sådant indgreb kan retfærdiggøres afhænger bl.a. af, om de nationale domstole har givet en relevant og tilstrækkelig begrundelse, og om de i den forbindelse har foretaget en rimelig afvejning af de involverede interesser. Der tilkommer medlemsstaterne en vis skønsmargin.

Menneskerettighedsdomstolen har i flere domme, herunder i dom af 2. april 2015 i sagen *Ribić mod Kroatien* (sag nr. 27148/12), udtalt sig om statens positive forpligtelser til at træffe foranstaltninger, når den ene forælder modsætter sig samvær mellem den anden forælder og barnet. Af dommen fremgår bl.a.:

“88. The Court reiterates that the mutual enjoyment by parent and child of each other’s company constitutes a fundamental element of “family life” within the meaning of Article 8 of the Convention (...).

89. Even though the primary object of Article 8 is to protect the individual against arbitrary action by public authorities, there are, in addition, positive obligations inherent in effective “respect” for family life (...). These include an obligation for the national authorities to take measures with a view to reuniting parents with their children and to facilitate such reunions. This also applies to cases where contact and custody disputes concerning children arise between parents and/or other members of the children’s family (...).

90. The Court notes that in the present case, as a result of delays in the custody and contact proceedings (...), and the subsequent non-enforcement of the judgment granting the applicant contact rights (...), the applicant had seen his son only three times during his entire childhood.

91. The Court considers that such a lengthy period during which the applicant was unable to maintain contact with his son is *a priori* in breach of the State's positive obligations under Article 8 of the Convention and could be justified only in exceptional circumstances. The facts of the present case therefore call for a global assessment in the light of the relevant principles emerging from the Court's case-law (...). The Court therefore does not find it necessary to reproduce the parties' arguments in detail.

92. Given that an effective respect for family life requires that future relations between parent and child be determined solely in the light of all the relevant considerations and not by the mere passage of time (...), the ineffective, and in particular delayed, conduct of custody and contact proceedings may give rise to a breach of positive obligations under Article 8 of the Convention (...) as procedural delay may lead to a *de facto* determination of the matter at issue (...). Therefore, in cases concerning a person's relationship with his or her child there is a duty to exercise exceptional diligence in view of the risk that the passage of time may result in a *de facto* determination of the matter. This duty, which is decisive in assessing whether a case has been heard within a reasonable time as required by Article 6 § 1 of the Convention, also forms part of the procedural requirements implicit in Article 8 (...).

93. In cases concerning the enforcement of decisions in the sphere of family law, the Court has repeatedly held that what is decisive in any assessment of the national authorities' conduct is whether they have taken all necessary steps to facilitate the execution that can reasonably be demanded in the specific circumstances of each case. The adequacy of a measure is to be judged by the swiftness of its implementation, as the passage of time can have irremediable consequences for relations between a child and the parent who does not live with him (...).

94. The obligation of the national authorities to take measures to facilitate contact by a non-custodial parent with children after divorce is not, however, absolute. It is an obligation of means, and not one of result. The establishment of contact may not be able to take place immediately, and may require preparatory or phased measures. The cooperation and understanding of all concerned will always be an important ingredient. However, lack of cooperation between separated parents is not a circumstance which can by itself exempt the authorities from their positive obligations under Article 8. It rather imposes on the authorities an obligation to take measures to reconcile the conflicting interests of the parties, keeping in mind the best interests of the child as primary consideration (...).

95. While the national authorities must do their utmost to facilitate such cooperation, any obligation to apply coercion in this area must be limited, since the interests, as well as the rights and freedoms, of all concerned must be taken into account, and more particularly the best interests of the child and his or her rights under Article 8 of the Convention (...). Although coercive measures against children are not desirable in this sensitive area, the use of sanctions must not be ruled out in the event of unlawful behavior by the parent with whom the children live (...)."

Af Menneskerettighedsdomstolens dom af 13. april 2023 i sagen E.K. mod Letland (sag nr. 25942/20) fremgår det om barnets ret til at udtrykke sine synspunkter i familieretlige sager:

"74. While the Court's case-law requires children's views to be taken into account, those views are not necessarily immutable and children's objections, which must be given due weight, are not necessarily sufficient to override the parents' interests, especially in having regular contact with their child (...). In particular, the right of a child to express his or her own views should not be interpreted as effectively giving an unconditional veto power to children without any other factors being considered and an examination being carried out to determine their best interests (...); such interests normally dictate that the child's ties with his or her family must be maintained, except in cases where this would harm his or her health and development (...)."

Anbringender

F har anført navnlig, at domstolene skal fortolke retsplejelovens § 456 p om tvangsfuldbyrdelse i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, herunder Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 og FN's Børnekonventions artikel 3, 8 og 12. Menneskerettighedskonventionens artikel 8 har bl.a. til formål at sikre, at relationen og kontakten mellem forælder og barn udvikles og opretholdes, også når forældrene ikke lever sammen, forudsat det er bedst for barnet, jf. herved også Børnekonventionens artikel 3.

Det er under sagens behandling grundigt belyst, at det vil være bedst for B at lære sin far at kende, hvilket også er baggrunden for, at der blev fastsat samvær.

De danske domstole er herefter forpligtet til at fremme anmodningen om udlevering af B med henblik på samvær, således at hun får mulighed for at kende sin far. Det gælder, uanset om udleveringen på grund af Ms modstand vil

skulle ske ved anvendelse af magt, idet retten til familieliv og retten til identitet vejer tungere.

Desuden er udlevering nødvendig for at sikre, at B selv kan tage stilling til, om og i hvilket omfang hun ønsker at lære sin far at kende.

De allerede varslede tvangsbøder skal betales, da formålet med at fastsætte sådanne bøder ellers går tabt.

M har anført navnlig, at tvangsfuldbyrdelse af samvær efter retsplejelovens § 456 p alene kan ske under hensyn til B, og hvis det er til Bs bedste.

Det vil ikke være til Bs bedste at få kendskab til F, jf. også den børnesagkyndige erklæring af 3. juni 2024, hvorefter tvangsudlevering vil kunne være potentielt traumatiserende for B, da hun slet ikke kender ham. Domstolene må falde tilbage på denne erklæring, når B ikke konkret har taget stilling til, om hun ønsker samvær med F. Desuden vil tvangsudlevering involvere B direkte i parternes konflikt, hvilket heller ikke vil være til hendes bedste.

B har boet med sin mor, søskende og A hele sit liv, og hun anser A som sin far, ligesom han anser B som sin datter. B har dermed haft et familieliv med to forældre i henhold til Menneskerettighedskonventionens artikel 8, der i øvrigt ikke stiller krav om biologisk slægtskab. Retten til familieliv efter artikel 8 kan således også være opfyldt ved et socialt slægtskab.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstilling

Ved Højesterets dom af 2. december 2014 (UfR 2015.882) blev det bestemt, at F havde ret til at få prøvet, om han er far til B, der er født den ... 2012.

Den 14. oktober 2021 fastslog landsretten, at F er far til B. Dommen var baseret på en samlet bevisvurdering, hvori også indgik, at Bs mor, M, siden Højesterets dom havde nægtet at lade B medvirke til en dna-undersøgelse.

Umiddelbart efter landsrettens dom anmodede F om samvær med B.

Ved dom af 19. september 2023 fandt landsretten ligesom familieretten, at det ville være bedst for B, at der blev etableret kontakt mellem hende og hendes far. Landsretten fastslog, at dette skulle ske ved ti overvågede samvær efter Familieretshusets nærmere bestemmelse.

I november 2023 indkaldte Familieretshuset til overvågede samvær, hvoraf de to første skulle finde sted i januar 2024. Da M ikke mødte op med B, anmodede F familieretten om at fuldbyrde samværsafgørelsen.

Under retsmøder den 21. februar, 10. april og 29. maj 2024 fandt familieretten, at fuldbyrdelse af samværsafgørelsen kunne ske under hensyn til B og til varetagelse af hendes bedste, samt at der ikke forelå nye oplysninger, der gav grundlag for at henvise sagen til Familieretshuset med henblik på vurdering af, om samværsafgørelsen skulle ændres eller ophæves. Familieretten fastsatte erstatningssamvær og varslede og udstedte tvangsbøder, men uanset disse tiltag blev ingen af samværene gennemført.

Den 6. september 2024 frifandt familieretten M for Fs påstande om at gennemtvinge samværet, om at pålægge hende betaling af de varslede tvangsbøder for ikke at være mødt op med B til erstatningssamvær den 6. juni, 19. juni og 4. juli 2024 samt om at få fastsat yderligere erstatningssamvær og tvangsbøder.

Den 16. januar 2025 stadfæstede landsretten afgørelsen og fandt ligesom familieretten, at selv om M uden rimelig grund i mange år havde modsat sig etablering af kontakt mellem B og F, ville det for tiden ikke være bedst for B, at hun blev tvangsudleveret til samvær. Der blev bl.a. henvist til den børnesagkyndige udtalelse af 3. juni 2024, hvori var anført, at tvangsudlevering virker uhensigtsmæssig og potentielt traumatiserende for B.

Landsrettens kendelse af 16. januar 2025 er indbragt for Højesteret. Spørgsmålet er, om de ti overvågede samvær for at etablere en kontakt mellem B og F skal tvangsfuldbyrdes. Der er derudover spørgsmål om betaling af tvangsbøder.

Tvangsfuldbyrdelse af afgørelser om samvær

Det følger af retsplejelovens § 456 q, stk. 2, jf. stk. 1, at en samværsafgørelse kan fuldbyrdes af familieretten ved anvendelse af tvangsbøder, jf. § 456 r, stk. 3, eller ved anvendelse af umiddelbar magt, jf. § 456 r, stk. 5. Efter denne bestemmelse kan anvendelse af umiddelbar magt bl.a. ske ved afhentning af barnet.

Efter § 456 p kan fuldbyrdelse kun ske under hensyn til barnet og skal varetage barnets bedste. Fuldbyrdelse kan endvidere kun ske, hvis der ikke er behov for af hensyn til barnet at henvise sagen til Familieretshuset til vurdering af, om den aftale eller afgørelse, der søges fuldbyrdet, skal ændres eller ophæves.

Hvis den forælder, som barnet bor hos, ikke frivilligt medvirker til, at samværet mellem barnet og den anden forælder gennemføres, er udgangspunktet, at samværsafgørelsen skal fuldbyrdes. Under fuldbyrdelsessagen skal familieretten ikke foretage en materiel prøvelse af afgørelsen om samvær, men hvis familie-

retten finder, at afgørelsen som følge af nye oplysninger eller forandrede forhold ikke længere er til barnets bedste, skal familieretten henvise sagen til Familieretshuset med henblik på vurdering af, om afgørelsen skal ændres eller ophæves.

Familieretten skal under fuldbyrdelsessagen tage hensyn til forpligtelserne efter Menneskerettighedskonventionens artikel 8 om retten til privatliv og familieliv som fastslået i Menneskerettighedsdomstolens praksis.

Efter denne praksis indebærer artikel 8, at myndighederne skal træffe alle nødvendige foranstaltninger, som med rimelighed kan forlanges, for at håndhæve en samværsafgørelse. Gennemførelsen af de nødvendige foranstaltninger skal ske hurtigt, idet tidens gang kan indebære uoprettelige konsekvenser for relationen mellem et barn og den forælder, som ikke bor sammen med barnet. Det forhold, at en forælder nægter at samarbejde omkring samværet, fritager ikke myndighederne fra deres forpligtelser. Selv om brugen af umiddelbar magt bør være begrænset, må brugen heraf ikke udelukkes, hvis den forælder, som barnet bor hos, udviser retsstridig adfærd. Barnets ret til at give udtryk for sine egne synspunkter giver ikke barnet vetoret, eftersom andre faktorer med hensyn til, hvad der er bedst for barnet, også skal indgå i vurderingen, jf. bl.a. Menneskerettighedsdomstolens dom af 2. april 2015 i sagen Ribić mod Kroatien (sag nr. 27148/12), præmis 88-89 og 92-95 og dom af 13. april 2023 i sagen E.K. mod Letland (sag nr. 25942/20), præmis 74.

Den konkrete sag

Som nævnt bestemte landsretten ved dom af 19. september 2023, at der skal være samvær mellem B og hendes far F, da det vil være bedst for B, at hun får kontakt til sin far. Landsretten fastsatte, at dette skal ske ved ti overvågede samvær efter Familieretshusets nærmere bestemmelse. Landsretten lagde vægt på, at der er behov for over en længere periode at få opbygget en relation, eftersom B aldrig har mødt sin far. Til brug for afgørelsen var der indhentet en børnesagkyndig vurdering, hvoraf fremgår bl.a., at det i sig selv må anses for at være et alvorligt omsorgssvigt at berøve B kendskab til sin far. Samværsafgørelsen er således baseret på, at det er bedst for B, at der etableres kontakt mellem hende og hendes far.

Samværsafgørelsen er ikke efterlevet af M. Der foreligger hverken nye oplysninger eller forandrede forhold, som giver grundlag for at henvise sagen til Familieretshuset med henblik på vurdering af, om afgørelsen skal ændres eller ophæves.

M har, siden B blev født, vedholdende modsat sig, at der etableres nogen form for kontakt mellem B og hendes far. Efter de foreliggende oplysninger har M endnu ikke fortalt B om hendes far, og Højesteret lægger til grund, at M fortsat

ikke vil medvirke til, at B får kendskab til ham, og at hun får samvær med ham. Familieretten har forsøgt at fuldbyrde samværsafgørelsen ved tvangsbøder, men det har ikke fået M til at ændre adfærd.

Under disse omstændigheder finder Højesteret, at tvangsfuldbyrdelse af samværsafgørelsen ved afhentning af B må anses for at være den eneste mulighed for at få etableret en kontakt og relation mellem B og hendes far, hvilket som nævnt er til hendes bedste.

På denne baggrund og henset til forpligtelserne efter Menneskerettighedskonventionens artikel 8 tager Højesteret Fs påstand om tvangsfuldbyrdelse af overvåget samvær i henhold til landsrettens dom af 19. september 2023 til følge, således at tvangsfuldbyrdelsen sker ved afhentning af B.

Afhentningen skal ske i overensstemmelse med reglerne i retsplejelovens kapitel 42 b og forpligtelserne i Menneskerettighedskonventionens artikel 8. Familieretten skal i den forbindelse bl.a. inddrage Bs egne synspunkter.

Tvangsbøderne på 3.000 kr. for hver af de ikke gennemførte erstatningssamvær den 6. juni, 19. juni og 4. juli 2024, i alt 9.000 kr., som varslet af familieretten i kendelse af 10. april 2024, er forfaldne. Da der ikke er grundlag for at lade dem bortfalde, tages påstanden om betaling af tvangsbøderne til følge.

THI BESTEMMES:

Østre Landsrets dom af 19. september 2023 om gennemførelse af ti overvågede samvær af 1½ times varighed med to ugers mellemrum mellem B og F skal fuldbyrdes ved afhentning af hende.

M skal betale 9.000 kr. i tvangsbøder.

I sagsomkostninger for familieretten, landsretten og Højesteret skal statskassen inden 14 dage betale 50.000 kr. til F.